

Rørsanger *Acrocephalus scirpaceus*

Reed warbler

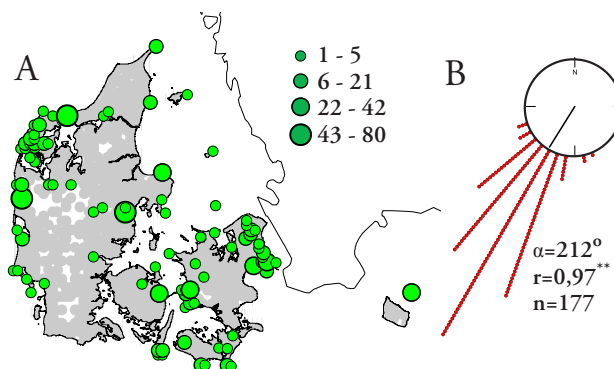

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-okt, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Oct, >100 km).

Den europæiske underart af rørsangeren yngler over det meste af Europa, men mangler dog i det meste af nåleskovsbæltet. En anden underart findes i Mellemøsten og Turkestan. Alle populationer overvintrer i Afrika syd for Sahara, ned til Zambia. Hovedparten af de vesteuropæiske fugle flyver mod sydvest til Den Iberiske Halvø, før de fortsætter mod overvintringsområder i Vestafrika. Trækket foregår antagelig langsommere end hos sivsangeren, og rørsangeren opbygger ikke så store fedtreserver. Arten yngler almindeligt i rørskove af tagrør over hele lan-

det, og lever næsten udelukkende af insekter. Den har bredt sig kraftigt mod nord i Europa i 1900-tallet, og har bl.a. spredt sig nordpå i Jylland og til Bornholm. Rørsangeren er nattrækker. Ankomsten sker fra allerstidst i april, og borttrækket sker i august-september. Landet passeres af trækgæster i maj-juni samt fra august til starten af oktober.

Mærknings- og genmeldingsdata

Der er i alt ringmærket 66.387 rørsangere i Danmark. De første blev mærket i 1926, og det største antal

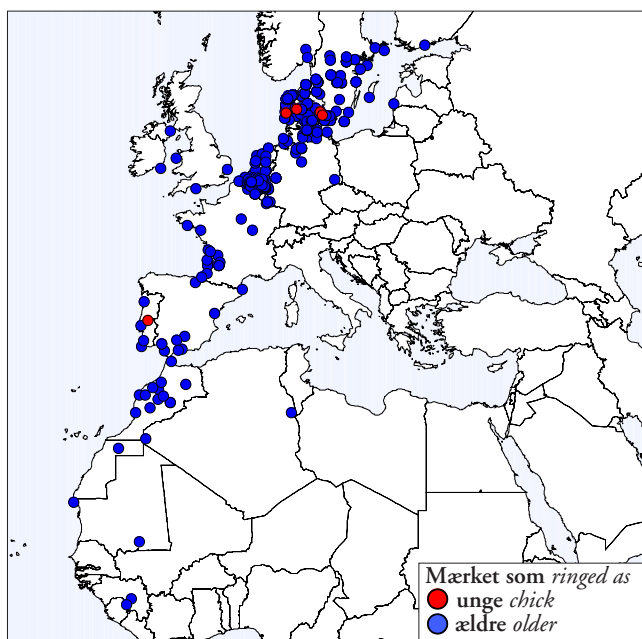

Fig. 1. Samtlige genfund af rørsanger ringmærket i Danmark (n=815). All recoveries of reed warbler ringed in Denmark (n=815).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 66.387

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries	815
-heraf uden for Danmark Recovered abroad	393(48%)
Antal fugle No. of individuals	746
-heraf mærket som unger Ringed as chicks	5(0,7%)
Genmeldingsandel Proportion recovered	1,1 %
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark Ringed abroad and recovered in Denmark	277

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird	11 år 10 mdr.
Længste afst. Longest dist.	Guinea Guinea 5.532 km
Nordligst Northernmost	Finland Finland (60° 09'N)
Sydligst Southernmost	Guinea Guinea (09° 09'N)
Østligst Easternmost	Finland Finland (24° 44'E)
Vestligst Westernmost	Mauritanien Mauritania (17° 01'W)

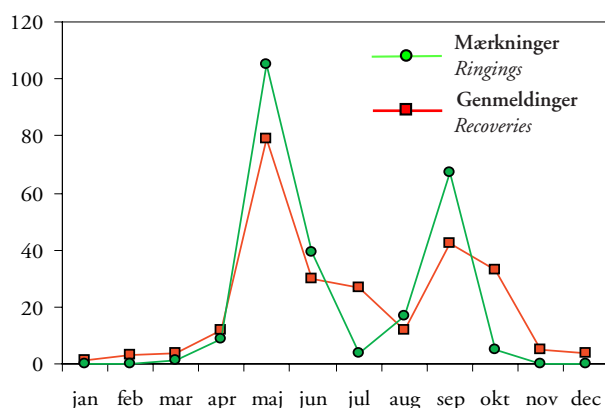

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af rørsanger. Month of ringing and recovery for recovered reed warbler.

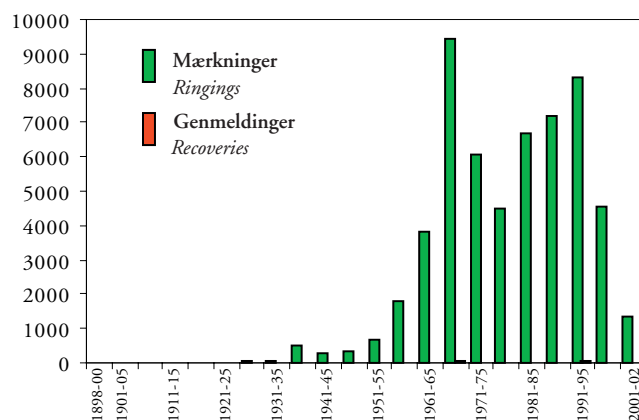

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for rørsanger ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of reed warbler ringed in Denmark.

i 1990 (4.102). Dansk Ornithologisk Central har mærket 538 rørsangere, mens resten er mærket med Zoologisk Museums ringe.

Med en relativt høj genmeldingsandel på 1,1 % er i alt 746 rørsangere blevet genmeldt. Hovedparten af de genmeldte fugle er mærket i forbindelse med fangst i rørskov i træktiden, og relativt få er fra de "store" ringmærkningsstationer (Christiansø mindre end 5 % og Blåvand mindre end 1 %). Største antal genmeldte fugle er mærket i Brabrand Sø og omegn (82), Vejlerne (66), Bøvling Inderfjord (51), Halskov/Korsør (48), Sydlangeland (42) Ishøj Strand (42) Amager Fælled (40), Hjulby Sø, Nyborg (39) og Christiansø (37). Flere fugle er mærket i Vestdanmark (74 %) end i Østdanmark (fig. 2A). Kun 5 af de genfundne fugle er mærket som redeunger, mens 17 gen-

meldinger gælder fugle mærket i Danmark som adulte i yngletiden.

277 rørsangere ringmærket i udlandet er genfundet i Danmark. Af disse er 88 fra Belgien, hvoraf 82 er fra efteråret.

Træk og overvintring

De rørsangere, der forekommer i Danmark, er hovedsagelig trækfugle, der yngler i Danmark, sydøstligste Norge, Sydsverige, sydligste Finland samt formentlig i mindre grad De Baltiske Lande og vestligste Rusland (fig. 5 og 8). Flere af mærkningslokaliteterne for udenlandsmærkede fugle ligger øst for de østligste genfund af danskmærkede fugle. Dette kan formentlig tilskrives et stort antal aflæsninger af fugle om efteråret. I juni-juli er rørsangerne i gennemsnit genfundet i Danmark (fig. 7).

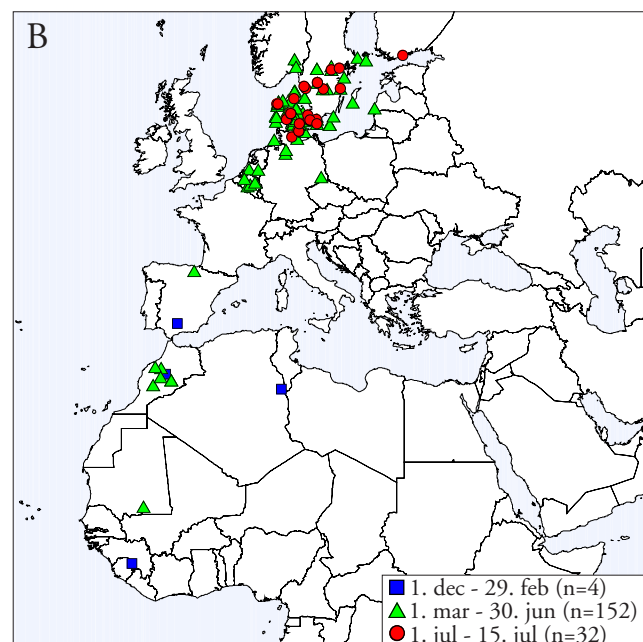
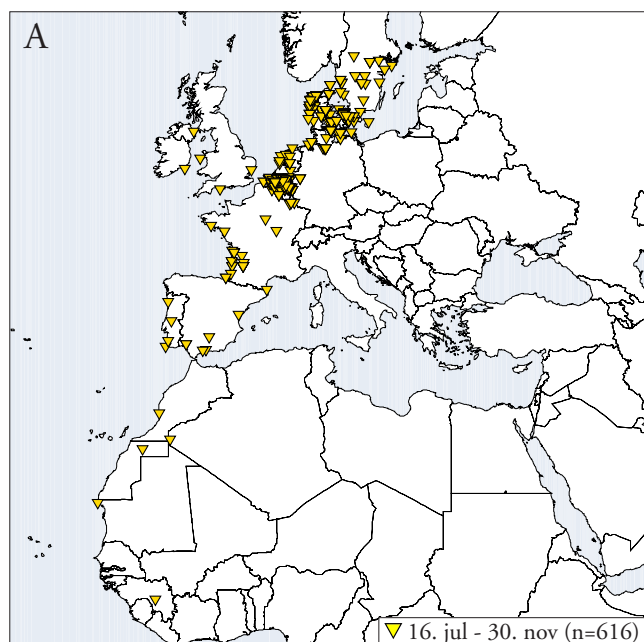

Fig. 5. Genmeldinger fra A) efterårsperioden og B) vinter- forårs- og sommerperioden af rørsanger ringmærket i Danmark. Recoveries during A) autumn and B) winter, spring and summer of reed warbler ringed in Denmark.

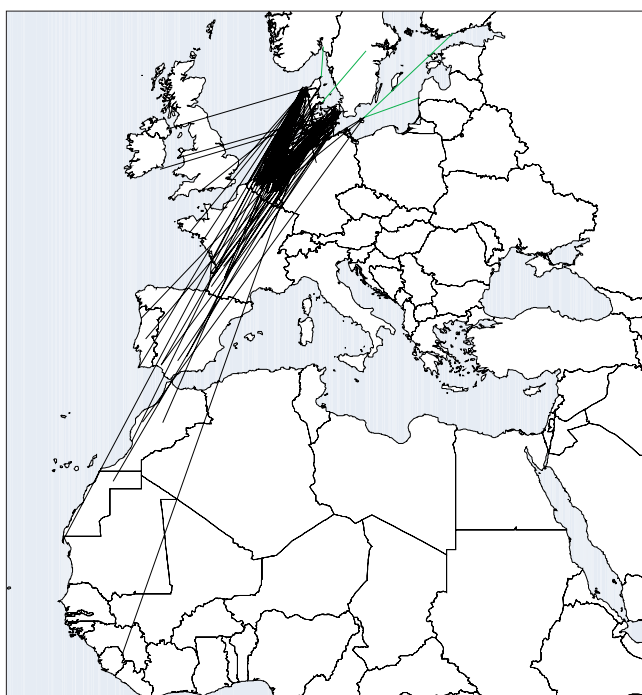

Fig. 6. Linjer forbindende mærknings- og genfundssted for danskmærkede rørsangere på direkte efterårstræk (sorte linjer) og direkte forårstræk (grønne linjer). Lines connecting ringing and recovery site of Danish ringed reed warbler on direct autumn (black lines) and spring migration (green lines).

Efterårstrækket mod sydvest går ret koncentreret over Den Iberiske Halvø og ned langs vestkysten af Afrika til Vestafrika syd for Sahara (fig. 5A og 6). En enkelt fugl mærket i Blåvand er dog genfundet om efteråret længere østpå i Afrika, i det østlige Algeriet 2. december. Trækretningen for fugle ringmærket i det østlige Danmark er generelt mere vestlig (223°) end retningen for fugle, ringmærket i Jylland (200°) ($P < 0,01$). Tilsvarende er trækretningen for skandinaviske og finske fugle mere vestlig for østlige fugle (Fransson & Stolt 2005). Andelen af fugle aflæst i

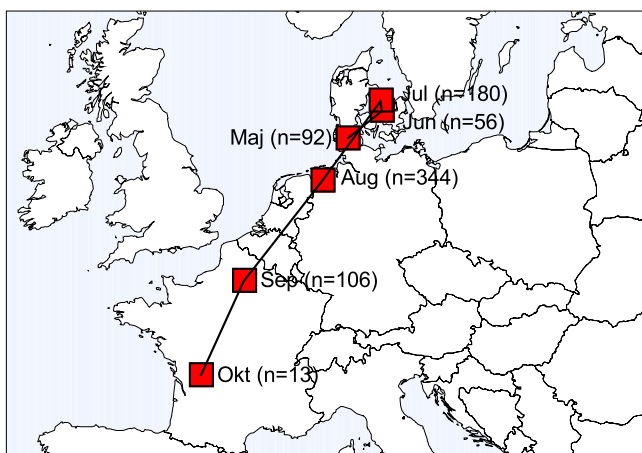

Fig. 7. Månedlige gennemsnitspositioner for rørsanger ringmærket i Danmark. Monthly mean positions for reed warbler ringed in Denmark.

Belgien er relativt større blandt vestdanske (36 %) end østdanske fugle (17 %) ($P < 0,001$), ligeledes svarende til det overordnede mønster for skandinaviske og finske fugle, så trækruterne konvergerer formentlig først på Den Iberiske Halvø (Fransson & Stolt 2005). Et mindre antal (9) fugle mærket om efteråret er fløjet kortere strækninger (3-49 km) i retninger mellem vest-nordvest og øst-sydøst. Fire fugle mærket i Skåne i august er genfundet mod vest-nordvest på Sjælland samme efterår.

Unge rørsangere mærket i Danmark trækker i gennemsnit mere vestligt end gamle fugle på efterårstrækket syd for Danmark (4° , $P < 0,05$), men der er ingen forskel på hvor koncentreret trækruten er for unge og ældre danske rørsangere. Unge svenske rørsangere trækker til gengæld i samme retning som de gamle fugle, men mere spredt.

Trækket starter i slutningen af juli, og i august er fuglene i gennemsnit i Nordvesttyskland/Holland. Den hurtigste fugl fløj de 436 km fra Stignæs (12. oktober) til Holland på én dag, mens den næsthurtigste fløj 679 km fra Ishøj Strand (5. september) til Belgien på to dage (340 km/dag). 8. september er en rørsanger nået til Den Iberiske Halvø, og en anden til det sydvestlige Algeriet. Genfundene antyder, at trækket bevæger sig langsomt til Frankrig, formentlig med længere rasteperioder, mens trækket over Den Iberiske Halvø og Nordvestafrika går mere direkte og hurtigt. Om efteråret passerer erfarne rørsangere Belgien ca. 1 uge tidligere end uerfarne fugle. Median-datoen for fund af rørsangere i Belgien i deres første kalenderår

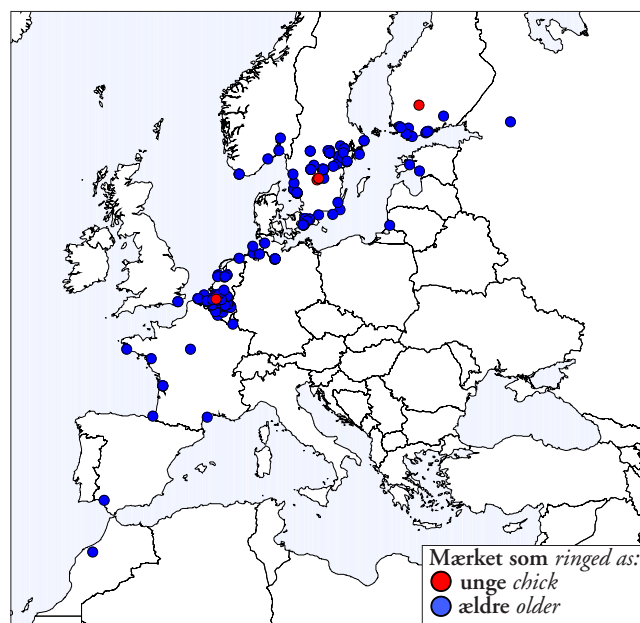

Fig. 8. Mærkningslokaliteter for rørsanger ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=277). Ringing sites for reed warbler ringed abroad and recovered in Denmark (n=277).

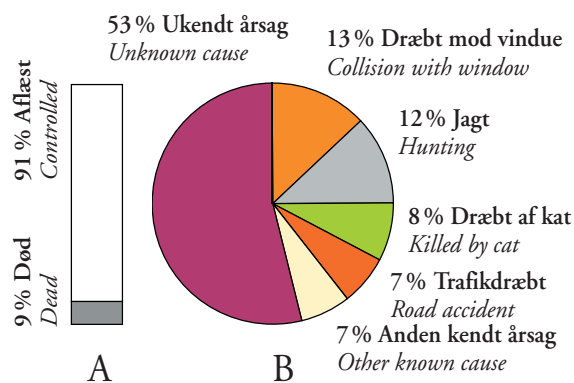

Fig. 9. A) Genmeldingsårsager (n=815) og B) dødsårsager (n=76) for rørsanger ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=815) and B) cause of death (n=76) for reed warbler ringed in Denmark.

er 24. august, mens den for ældre fugle er 16. august ($P < 0.001$).

Fra vinterperioden foreligger kun fire genfund, hvoraf ét er fra det formodede vinterkvarter i Vestafrika syd for Sahara (22. februar i Guinea). To andre er fra Nordvestafrika i december, mens det sidste er fra Spanien (15. februar).

Forårstrækket mod nordøst følger omtrent samme rute som efterårstrækket. Det starter formentlig sent og går hurtigt mod ynglepladserne. En fugl er fundet (syg) i det sydlige Mauritien så sent som 22. juni, mens seks er fundet i Marokko fra 8-20. maj og en i Nordspanien 27. april. Første fugl i Nordeuropa er fra Belgien 24. april. I Holland og Belgien genfindes rørsangere i perioden 24. april - 2. juni, og i Danmark er første fugl fra 12. maj. En fugl ringmærket 17. maj i Marokko er genfundet i Nordjylland 6. juni.

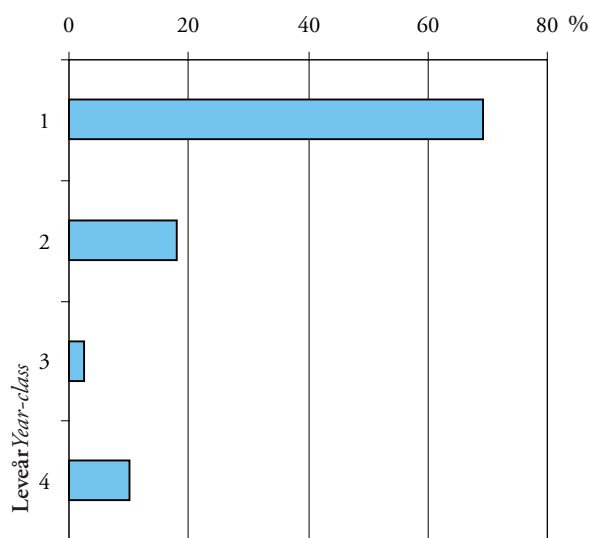

Fig. 10. Aldersfordeling af rørsanger mærket som redeunger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=39). Distribution on year-class of reed warbler ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=39).

Tre fugle er mærket i yngletiden og genfundet i yngletiden i et efterfølgende år, alle mindre end 5 km fra mærkningsstedet. Ingen af fuglene mærket som redeunger er genfundet i yngletiden.

Genmeldings- og dødsårsager

Godt 90 % af genmeldingerne skyldes aflæsninger af fugle fanget i forbindelse med ringmærkning (fig. 9A). Blandt fugle indrapporteret med kendt dødsårsag er flest fløjet mod vindue eller taget på jagt (fig. 9B). De fleste dødfundne fugle genfindes i deres første leveår (69 %) (fig. 10). Den ældste fugl blev mærket 8. juni 1973 på Christiansø og aflæstes 11 år senere samme sted (27. maj 1984), således mindst 11 år og 10 måneder gammel.

English summary

The reed warbler is a common breeding bird in reed beds all over Denmark. Birds arrive in late April and depart in August-September. Passage migrants are observed in May-June and from August to early October. In Denmark the first reed warbler was ringed in 1926, with the highest number ringed in 1990 (4,102). The majority of the recovered birds were ringed in the migration season, and most birds were ringed in western Denmark. Only five birds ringed as chicks and 17 ringed as adults in the breeding season have been recovered. Passage migrants in Denmark come from southeast Norway, southern Sweden and southern Finland, but also from the Baltic countries and western Russia. From Denmark the reed warblers migrate SW via the Iberian Peninsula to West Africa south of the Sahara. The migration direction of birds ringed in eastern Denmark is more westerly than that of birds ringed in western Denmark – the directions thus converge along the route on the Iberian Peninsula. In August the mean position is in the Netherlands. By 8 September the first birds have reached the Iberian Peninsula and Africa. The mean migration direction of young birds is more westerly than that of adults. Furthermore, first-year birds pass Belgium around one week earlier than older birds (median dates 24 and 16 August respectively). Four birds have been recovered during winter; of these only one is from the presumed winter quarters south of the Sahara. The spring migration follows the same route as in autumn, and starts rather late: the first recovery from north Europe (Belgium) is from 24 April and the first recovery from Denmark is from 12 May. A bird ringed on 17 May in Morocco was recovered in northern Jutland on 6 June. Three birds ringed in Denmark in the breeding season were recovered in a subsequent breeding season; none of these was recovered more than 5 km from the ringing site. Most of the recovered birds were recorded by ringers. The most fre-